

Kellenek-e a világ és kontinentális sportesemények Budapestnek?

Should there be continental and world sporting events in Budapest?

Perényi Szilvia¹, Laczkó Tamás², Polcsik Balázs³

¹Magyar Testnevelési és Sporttudományi Egyetem, Sportmenedzsment Tanszék, Budapest

²Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar, Pécs

³Magyar Testnevelési és Sporttudományi Egyetem, Sporttudományok Doktori Iskola, Budapest

E-mail: perenyi.szilvia@tf.hu; polcsik.balazs@gmail.com

Összefoglaló

Tanulmányunk célja, hogy elemezze a budapesti lakosok véleményét az Euro2020 és más jövőbeni hazai rendezésű, nemzetközi, labdarúgó vagy más sportágban szervezett sportesemény társadalmi támogatottságára vonatkozóan. A helyi lakosok körében vizsgáljuk 1) a nem, 2) az életkor, 3) az iskolai végzettség, 4) a foglalkozás típusa, 5) az esemény helyszíne és a lakóhely közötti távolság, valamint 6) a sporthoz és 7) a sportfogyasztási szokáshoz fűződő viszony alapján kialakuló esetleges véleménykülönbségeket. A kutatás adatfelvétele kérdőív alapú, telefonos interjú felmérésen keresztül történt, az Euro2020 mérkőzések kezdete előtt öt nappal. A többlépcsős, rétegzett mintavétellel kiválasztott mintacsoport, nemre, korra és lakóhelyre vonatkozóan reprezentálta Budapest felnőtt lakosságát. A minta elemszáma 1 003 fő volt. Az eseménytámogatást korábbi nemzetközi tanulmányokból (Balduck és mtsai, 2011; Kaplanidou és mtsai, 2013; Prayag és mtsai, 2013) három item hazai viszonyokra történő adaptációjával mértük. A vizsgálatba bevont hét változó szignifikáns különbséget mutatott a lakosság különböző csoportjai között. Az eredmények alapján a hazai rendezésű kontinentális- és nemzetközi sportesemények szervezése kapcsán megfontolandó hangsúlyosabban megszólítani az esemény helyszínétől távolabb élőket, a nőket és az idősebb korosztályokat, esetleg a sportba kevésbé bevonódott csoportokat is. A sportesemények lehetséges pozitív hatásaihoz és a feltételezett negatívumokhoz kapcsolódó információkat célszerű a marketingkonceptiók részeként hasznosítani az említett csoportok elérése és támogatásuk megnyerése érdekében.

Kulcsszavak: társadalmi támogatás, társadalmi hatás, helyi lakosok, hazai rendezésű nemzetközi sportesemények, Euro2020

Abstract

The aim of our study is to analyse the opinions of Budapest residents on the social support for Euro2020 and other future international football or other sports events organised in their city, examining possible differences of opinion based on 1) gender, 2) age, 3) education, 4) type of occupation, 5) distance between the venue and the place of residence, 6) attitude towards sport and 7) sports consumption. Data collection for the research was carried out through a questionnaire-based telephone interview survey 5 days before the start of the Euro2020 matches. The sample group, selected through a multistage stratified sampling, was representative of the adult population of Budapest in terms of gender, age and place of residence. The sample consisted of 1 003 persons. Event support was measured by adapting three items from previous international studies (Balduck et al., 2011; Kaplanidou et al., 2013; Prayag et al., 2013) to domestic conditions. All seven variables included in the study showed significant differences between different population groups. The results suggest that when organising continental and international sporting events, consideration should be given to targeting people living further away from the venue, women and older age groups, and possibly also groups less involved in sports. Information on the potential positive impacts and perceived negative impacts of sporting events should be used as part of marketing concepts to reach these groups and gain their support.

Keywords: social support, local residents, international sports events, Euro2020, social impact

Bevezetés

Az elmúlt évtizedben a sporteseményekkel foglalkozó nemzetközi szakirodalomban fontos kutatási területként jelent meg az események érintettjeinek vizsgálata (Bakhsh, 2022). Ezek a kutatások kitértek a nézők (Bakhsh és mtsai, 2020; Hallman és mtsai, 2021), az önkéntesek (Bakhsh és mtsai, 2021; Kim, 2018), és a helyi lakosok (Polcsik és Perényi, 2022) jellemzőinek tanulmányozására. A csoportok közül a sporteseményt rendező város lakosainak véleménye különösen nagy figyelmet kapott; a percepcióik vizsgálata több hazai (Máté, 2019; Polcsik és Perényi, 2020; Polcsik és mtsai 2022a) és nemzetközi tanulmány (Al-Emadi és mtsai, 2017; Kim és mtsai, 2006; Taks és mtsai, 2020) részét képezte.

A sporteseményekre szánt és elköltött adófizetői források indokolják azt, hogy a helyi lakosok érdekei a figyelem fókuszába kerüljenek, az események után a rendező városok maradandó értékekről tudjanak a városlakók és a széles társadalom felé szót adni (Scheu és mtsai, 2021; Wodniak, 2021; Polcsik és Perényi, 2022). Helsen és munkatársai (2022) szerint a nagy sportesemények szervezési folyamata során a helyi lakosokat különböző időpontokban (az esemény előkészítő fázisában, az esemény alatt és/vagy az esemény után), eltérő intenzitással lehet, és kell bevonni. A sporteseményt megelőzően támogató hozzáállásuk (Al-Emadi és mtsai, 2017; Vetitnev és Bobina, 2017), a rendezvény alatt nézőként/szurkolóként való részvételük (Hallman és mtsai, 2021) vagy önkéntes szerepvállalásuk (Kim, 2018), míg az eseményt követően az épített infrastruktúrák használata miatt fontos a helyiek szerepe (Ludvigsen és mtsai, 2022; Schnitzer és Haizinger, 2019; Vico és mtsai, 2019). Gursoy és Kendall (2006), illetve Kaplanidou és munkatársai (2013) is hangsúlyozzák, hogy a fogadó város helyi közösségének támogató hozzáállása szükséges a sportesemények sikeréhez. A helyi lakosok ellenérzései – az esemény bármely szakaszában (előtt, alatt vagy után) – könnyen negatív társadalmi visszhangot eredményezhetnek; akár aláírásgyűjtés formájában az adott rendezvényre benyújtott pályázatok visszavonásához vagy a sportesemény céljainak elmaradásához vezethetnek (Helsen és mtsai, 2022; Hiller és Wanner, 2018; Scheu és Preuss, 2018). Az elmúlt évtizedek alatt a kutatási eredmények alapján több nemzetközi sportági szövetség (IOC, FIFA, UEFA) a helyi lakosok megszólítása érdekében előírásai közé emelte a sporteseményekhez kapcsolódó társadalmi aktivitások szervezését (Chalip, 2006; Scheu és mtsai, 2021; Wodniak, 2021).

Magyarországon az elmúlt évtizedben jelentősen növekedett a megrendezett nemzetközi sportesemények száma (Stocker és Szabó, 2017). A kontinentális- és világesemények hazai megrendezése és ezek állami támogatása részét képezte annak a koncepciónak, amely mentén a Magyar Kormány 2010 óta a sportot nemzetstratégiai ágazatként azonosította (Stocker és Szabó, 2017). A nemzetközi sportesemények szervezésében tapasztalt mennyiségi és minőségi előrelépést jól mutatja, hogy a COVID-19 pandémia kitörését megelőző időszakban Budapest a sporteseményekre pályázó városok körének elismert tagjává vált (Garamvölgyi és Dóczi, 2021). A hazai tudományos kutatások a hazai rendezésű sportesemények gazdasági, turisztikai hatásaival (Emődy és Polcsik, 2021; Laczkó és Stocker, 2018), sportszakmai, sportpolitikai eredményeivel (Paár és Laczkó, 2018) foglalkoztak, valamint olyan társadalmi aspektusokra fókuszáltak, mint például az önkéntesség (Mezei és mtsai, 2021; Perényi, 2018), vagy a rendező város helyi lakosainak sporteseményekkel kapcsolatos percepciói (Polcsik és mtsai, 2022a). Ugyanakkor a hazai rendezésű kontinentális- és világesemények társadalmi támogatottságát befolyásoló háttértényezők megismerésére irányuló kutatások száma korlátozott. Máté (2022) Győr város lakosainak véleményét vizsgálta, külön kitérve arra, hogy a sportolási szokások milyen összefüggésben vannak a városban rendezett nemzetközi sportrendezvények hatásainak megítélésével; a sport iránti érdeklődést és a sportfogyasztási szokásokat befolyásoló tényezőként azonosította a sportrendezvényekhez való lakossági hozzáállás vonatkozásában. Polcsik és munkatársai (2022a) a budapesti lakosok Euro2020 mérkőzéseivel való viszonyáról és az általuk várt hatásokról számolt be; míg Polcsik és munkatársai (2022b) tanulmánya kimutatta, hogy közvetlenül az Euro2020 kezdete előtt a koronavírus-tól való félelem befolyásolta a helyi lakosok bizonyos csoportjainak véleményét a sporteseményről.

A társadalmi, gazdasági és a környezeti hatások feltárása és azok lakosság általi észlelése hangsúlyozott szempont a területet érintő kutatásokban (Kim és Kaplanidou, 2019; Parra-Camacho és mtsai, 2020; Polcsik és Perényi, 2022). A sportesemények hatásainak társadalmi megítélését elemző legtöbb munka arra a következtetésre jutott, hogy a sportesemények városközösségekre gyakorolt hatása egyrészt jelentős; másrészt, ezeknek a pozitív és negatív hatásoknak az észlelési szintje eredményezi azt, hogy a lakosok végül támogatják vagy elhanyagolják az adott sportesemény lakóközösségükben

történő szervezését (Gursoy és Kendall, 2006; Parra-Camacho és mtsai, 2020).

A korábbi kutatások szerint számos tényező befolyásolhatja a helyi lakosok eseményhatás-érezését, és az adott sportrendezvényhez kapcsolódó viszonyát (Helsen és mtsai, 2022; Parra-Camacho és mtsai, 2020). A szakirodalom rámutat a különböző szocio-demográfiai csoportok véleményének különbségeire (Polcsik és Perényi, 2022); a sportesemények hatásainak lakosok általi értékelése gyakran eltérő a nemek, az életkor és az iskolai végzettség befolyása alapján (Balduck és mtsai, 2011; Chen és mtsai, 2018; Mao és Huang, 2016). Mindemellett a nemzetközi kutatásokban az esemény jellemzői (Oshimi és mtsai, 2016) és általában a sport iránti érdeklődés (Schnitzer és mtsai, 2019), az esemény nézőként való követése (Chen és mtsai, 2018) és a sportban való részvétel (Kim és Kaplanidou, 2019), valamint az esemény és a lakóhely közötti távolság (Cegielski és Mules 2002; Mackellar, 2013) szintén befolyásoló tényezőként került azonosításra a lakosok véleményében.

Tehát a sportesemények észlelt pozitív és negatív hatásai domináns tényezőként működnek az eseménytámogatás magyarázatában (Gursoy és Kendall, 2006; Schnitzer és mtsai, 2019), ugyanakkor a szocio-demográfiai háttérváltozók a percepciókat igazoltan befolyásolják (Balduck és mtsai, 2011), így a támogatottsági szándékot is. A helyi lakosok percepcióival foglalkozó nemzetközi kutatások elsősorban a sportesemények észlelt hatásaira (Balduck és mtsai, 2011; Polcsik és Perényi, 2022), valamint a várt és tapasztalt pozitív és negatív hatások és az adott sportesemény lakossági támogatottsága közötti kapcsolatra fókuszáltak (Helsen és mtsai, 2022; Prayag és mtsai, 2013; Taks és mtsai, 2020). Közvetlenül a szocio-demográfiai változók és a helyi lakosok támogatói szándéka közötti kapcsolatot nem vizsgálták. Az Euro2020 várt hatásait ugyan kutatták már a budapesti lakosok körében (Polcsik és mtsai, 2022a, b), azonban a labdarúgó Európa-bajnokság és más, a jövőben esetlegesen rendezendő sportesemény társadalmi támogatottságát és befolyásoló tényezőit, azok szocio-demográfiai és sporthoz kapcsolódó változók mentén kialakuló jellemzőit nem ismerjük.

Ezért jelen tanulmány célja, hogy elemezze a budapesti lakosok véleményét az Euro2020 és más jövőbeni, hazai rendezésű nemzetközi sportesemény társadalmi támogatottságára vonatkozóan, vizsgálva a nem, az életkor, az iskolai végzettség, a foglalkozás típusa, az esemény helyszíne és a lakóhely közötti távolság, valamint a sporthoz fűződő viszony alapján kialakuló esetleges véleménykü-

lönbségeket. Feltárja továbbá, hogy milyen mértékben magyarázzák a szocio-demográfiai és a sportszakmai változók a sportesemények hazai megrendezésére vonatkozó társadalmi hozzáállást. A fővárosi lakosok véleményének ismerete kiemelten fontos, hiszen a legtöbb nagyszabású sporteseményt Budapest rendezi, az ország lakosságának 18%-a él itt, és a budapesti olimpiai pályázat társadalmi támogatottságának gyengülése – 'NOlimpia'-kampány – is a város lakosaihoz kapcsolódott.

A szakirodalom áttekintése után úgy véljük, hogy a szocio-demográfiai változók jellemzői közvetlenül összefüggésbe hozhatók a helyi lakosok sportesemények hazai rendezésével kapcsolatos véleményével, valamint a jövőbeni sportesemények felé tanúsított támogatási szándékkal.

Anyag és módszerek

A kutatás adatfelvétele kérdőív alapú, telefonos interjú felmérésen keresztül történt, az Euro2020 mérkőzések kezdete előtt öt nappal. A többlépcsős rétegzett mintavétellel kiválasztott mintacsoport nemre, korra és lakóhelyre vonatkozóan reprezentálta Budapest felnőtt lakosságát. A minta elemszáma 1 003 fő (N=1 003) volt. Az eseménytámogatást korábbi nemzetközi tanulmányokból (Balduck és mtsai, 2011; Kaplanidou és mtsai, 2013; Prayag és mtsai, 2013) három item hazai viszonyokra történő adaptációjával mértük. Két állítás a labdarúgó eseményekre vonatkozott; egy az Európa-bajnokságnak és egy, a jövőben esetlegesen a fővárosban megrendezésre kerülő más labdarúgó események társadalmi támogatottságára (1- *Összességében támogatom azt, hogy Budapest a 2021-es labdarúgó Európa-bajnokság mérkőzéseinek ad otthont.*; 2 - *Szeretném azt, hogy a jövőben Budapest újra labdarúgó Európa-bajnoki mérkőzéseket rendezzen.*), míg a harmadik állítás általánosságban a világ és kontinentális sportesemények Budapesten történő szervezésére kérdezett rá (*Támogatom, hogy Budapest a jövőben kontinentális- és világeseményeket rendezzen bármely sportágban.*). A helyi lakosok támogató hozzáállására vonatkozó 3 itemet 5 pontos Likert-skálán mértük (1 - egyáltalán nem ért egyet, 5 - teljesen egyetért). A kérdőív tartalmazta az alapvető demográfiai adatokat (nem, életkor, iskolai végzettség), valamint a kutatás szempontjából további releváns változókat, mint például a foglalkozás típusa, a lakóhely (fővárosi kerületek alapján), a sportolásban való aktív részvétel (igen-nem), valamint a sportfogyasztási szokások (sporttartalmak fogyasztásának, sportesemények megtekintésének gyakorisága

alapján). A fővárosi kerületeket négy távolsági kategóriába soroltuk az Euro2020 mérkőzések helyszíne (Puskás Aréna) és a fővárosi kerületek földrajzi középpontjai alapján (1. táblázat).

A támogatottság alakulását hét változó kategóriái mentén vizsgáltuk. A helyi lakosok hozzáállását mérő három állítás és a szocio-demográfiai változók közötti kapcsolatot feltárására gyakorisági táblázatokat használtunk. A lakosok véleményét három csoportból álló skálába rendeztük, ahol az 1-es és 2-es választ adókat az elutasítók, a 3-as választ adók a semleges, míg a 4-es és 5-ös értéket választók a támogatók csoportjaiba kerültek (2. táblázat). Ezek között a csoportok közötti különbséget Khinégyszet próba segítségével vizsgáltuk.

A lakossági támogatottságra vonatkozó három állítás és a hét háttérváltozó közötti különbség vizsgálatára a nem-parametrikus Mann-Whitney U (M-W U), és a Kruskal-Wallis (K-W) tesztekkel használtuk az adatok ordinális jellege miatt. M-W U tesztekkel két alcsoportot tartalmazó változók esetében végeztük, míg a K-W tesztekkel három vagy több alcsoportot tartalmazó változók esetében alkalmaztuk. Mindkét próba azt a nullhipotézist teszteli, hogy az összevetett csoportok mediánja megegyezik vagy eltér egymástól. A többváltozós logisztikus regresszió-modell forward típusát használtuk annak feltárására, hogy részletesen megismerjük mely demográfiai, szociokulturális és sportfogyasztási tényezők befolyásolják a helyi lakosoknak a sportesemények támogatottságára vonatkozó véleményét. Meghatároztuk, hogy a modellbe vont változók milyen mértékben befolyásolják önálló hatással a társadalmi támogatottság szintjét a fővárosi lakosok körében. A lakosok társadalmi támogatását jelző kritériumváltozót (támogatja – nem támogatja kategóriákkal) a támogatottságot mérő három változó összevonásával határoztuk meg, a legalább 4,0-t elérő összesített átlagot minősítettük támogató szándéknak. Az adatokat SPSS (24) programmal elemeztük.

1. táblázat. A válaszadók szocio-demográfiai jellemzői (N=1 003)
Table. 1. Demographic profile of the respondents (N=1 003)

Teljes minta	n=1 003 (100%)
Nem	
férfi	448 (45%)
nő	555 (55%)
Életkor	
18-34	279 (27,8%)
35-51	295 (29,4%)
52-68	265 (26,4%)
69-85	164 (16,4%)
Iskolai végzettség	
általános iskola	177 (18%)
középiskola	657 (65%)
főiskola/egyetem	169 (17%)
Foglalkozás	
alkalmazott	631 (63%)
vállalkozó	57 (6%)
tanuló	32 (3%)
nyugdíjas	246 (24%)
egyéb	37 (4%)
Lakóhely távolsága	
<5 km (5., 6., 7., 8., 13., 14. kerület)	245 (24,4%)
5,1-10 km (1., 4., 9., 10., 15., 16., 19. kerület)	275 (27,4%)
10,1-15 km (2., 3., 11., 12., 20., 21., kerület)	325 (32,4%)
> 15 km (17., 18., 22., 23. kerület)	158 (15,8%)
Sportfogyasztási szokások	
hetente többször	347 (34,6%)
havonta legalább egyszer	170 (16,9%)
évente legalább egyszer	105 (10,5%)
ritkábban mint évente	54 (5,4%)
soha	327 (32,6%)
Sportolás	
igen	369 (37%)
nem	634 (63%)

Eredmények

A társadalmi támogatottságra vonatkozó három állításra adott válaszok alapján a fővárosi lakosság 45%-a támogatta az Euro2020 budapesti mérkőzéseit, illetve 47%-uk támogatná a jövőben esetlegesen megrendezésre kerülő labdarúgás vagy más sportág kontinentális és világeseményeinek szervezését a fővárosban. Az Euro2020 szervezésével a lakosság 30%-a nem értett egyet, míg a jövőbeni futball és más típusú nemzetközi sporteseményekkel kapcsolatban 28% nyilatkozott úgy, hogy inkább nem támogatna ilyen sportrendezvényeket. A labdarúgó Európa-bajnokság rendezésének, a hasonló léptékű futball események és más sportág jövőbeni

2. táblázat. A helyi lakosok támogató hozzáállása a különböző lakosságcsoportok alapján
Table. 2. Supportive attitudes of local residents by different population groups

Tényezők	Összességében támogatom azt, hogy Budapest a 2021-es Labdarúgó Európa-bajnokság mérkőzéseinek ad offhont.			Szeretném azt, hogy a jövőben Budapest újra labdarúgó Európa-bajnoki mérkőzéseket rendezzen.			Támogatom, hogy Budapest a jövőben kontinentális- és világ-eseményeket rendezzen bármely sportágban.		
	támogatja semleges elutasítja (%)	M	p	támogatja semleges elutasítja (%)	M	p	támogatja semleges elutasítja (%)	M	p
Nem									
Összesen	45,1	24,9	30,0	3,23 (SD=1,37)	28,2	3,28 (SD=1,35)	47,0	25,0	28,0
férfi	59,1	22,3	18,6	3,70 (SD=1,27)	17,2	3,75 (SD=1,23)	60,7	22,4	16,9
nő	33,9	26,8	39,3	2,86 (SD=1,33)	37,1	2,91 (SD=1,32)	35,9	27,1	37,0
Életkor									
18-34	53,2	23,8	23,0	3,45 (SD=1,28)	18,3	3,58 (SD=1,20)	57,4	24,2	18,4
35-51	50,2	25,1	24,7	3,44 (SD=1,31)	26,1	3,40 (SD=1,31)	49,0	27,5	23,5
52-68	43,3	23,6	33,1	3,16 (SD=1,41)	31,6	3,17 (SD=1,40)	44,1	23,2	32,7
69-85	25,3	28,4	46,3	2,62 (SD=1,37)	43,1	2,74 (SD=1,40)	30,4	24,9	47,7
Iskolai végzettség									
általános iskola	36,9	23,9	39,2	2,95 (SD=1,53)	37,5	3,01 (SD=1,54)	41,1	19,5	39,4
középiskola	46,2	25,5	28,3	3,28 (SD=1,31)	27,8	3,32 (SD=1,31)	46,3	25,9	27,8
főiskola/egyetem	49,7	23,1	27,2	3,34 (SD=1,39)	20,1	3,44 (SD=1,23)	55,6	27,2	17,2
Foglalkozás									
alkalmazott	48,2	25,8	26,0	3,38 (SD=1,33)	25,0	3,39 (SD=1,31)	48,4	27,2	24,4
vállalkozó	56,1	15,8	28,1	3,44 (SD=1,38)	26,3	3,42 (SD=1,31)	58,9	17,9	23,2
tanuló	56,3	15,6	28,1	3,44 (SD=1,46)	18,8	3,81 (SD=1,30)	67,7	12,9	19,4
nyugdíjas	33,1	24,9	42,0	2,80 (SD=1,42)	39,9	2,88 (SD=1,43)	38,9	20,9	40,2
egyéb	45,9	29,8	24,3	3,22 (SD=1,16)	16,2	3,35 (SD=1,03)	40,5	35,2	24,3
Lakóhely távolsága									
<5 km	57,4	21,3	21,3	3,49 (SD=1,33)	15,7	3,63 (SD=1,23)	60,2	23,8	16,0
5,1-10 km	50,2	28,6	21,2	3,44 (SD=1,26)	23,8	3,39 (SD=1,26)	49,8	28,4	21,8
10,1-15 km	40,9	24,9	34,2	3,08 (SD=1,46)	31,1	3,18 (SD=1,43)	44,8	23,7	31,5
> 15 km	26,1	23,6	50,3	2,79 (SD=1,29)	49,0	2,77 (SD=1,31)	26,1	23,6	50,3
Sportfogyasztási szokások									
hetente többször	69,5	19,5	11,0	3,95 (SD=1,13)	11,0	3,98 (SD=1,11)	69,9	20,9	9,2
havonta legalább egyszer	55,0	30,8	14,2	3,62 (SD=1,11)	8,9	3,73 (SD=0,99)	57,1	32,2	10,7
évente legalább egyszer	37,1	27,7	35,2	3,10 (SD=1,29)	30,8	3,11 (SD=1,26)	36,2	32,4	31,4
ritikábban mint évente	24,5	35,9	39,6	2,81 (SD=1,24)	34,6	2,92 (SD=1,19)	39,6	28,3	32,1
soha	19,9	24,6	55,5	2,39 (SD=1,27)	54,8	2,42 (SD=1,27)	21,9	22,8	55,3
Sportol									
igen	60,7	21,0	18,3	3,70 (SD=1,22)	15,6	3,72 (SD=1,17)	61,0	23,6	15,4
nem	36,2	26,9	36,9	2,97 (SD=1,38)	35,6	3,03 (SD=1,38)	39,0	25,7	35,3

eseményeinek szervezésének megítélése nagyon hasonlóan alakult a fővárosi felnőtt lakosság körében (2. táblázat). A támogató, semleges, elutasító kategóriákhoz tartozó "p" érték a Khí-négyzet próba szignifikancia szintjét mutatja. Az átlagok oszlopban található "p" érték a K-W és az M-W tesztek szignifikancia értékét jelöli).

A sportesemények támogatási szándékában jelentős különbségek tapasztalhatók a szocio-demográfiai és a sportolási, valamint a sportfogyasztási szokások alapján megkülönböztetett lakosságcsoportok között.

A 2. táblázatban bemutatott eredmények szerint a férfiak közel 60%-a nyilatkozott támogatóan a hazai rendezésű nemzetközi sporteseményeknek a fővárosban történő szervezésével kapcsolatban, míg a nők esetében ugyanez az arány csak 33,9% – 36,7% között alakult a három állítás tekintetében.

Az életkor alapján a fiatalok és a középkorúak között magasabb a sportesemények szervezését támogatók aránya, a 18-35 és a 36-50 évesek között az arányuk meghaladja az 50%-ot, szemben a 70 év feletiekkel, akiknek csak negyede gondolja úgy, hogy megérte az Euro2020 mérkőzéseit Budapestre hozni, illetve csak közel harmaduk támogatná más sportág nemzetközi sporteseményének szervezését a fővárosban.

A különböző iskolai végzettségű csoportok esetében is szignifikáns különbségek azonosíthatók: míg a felsőfokú végzettséggel rendelkezők nagyságrendileg fele, addig az alacsony végzettségűek csak közel 40%-a támogatja a különböző sportesemények budapesti szervezését.

A foglalkozási státuszt tekintve leginkább támogató csoportnak a tanulók és a vállalkozók tekinthetők, míg a leginkább elutasítók a nyugdíjasok.

Jelentős különbség mutatkozott a sportesemény helyszíne és a lakóhely közötti távolság alapján is. A Puskás Arénához legfeljebb 5 kilométerre eső, főként belvárosi kerületek (5., 6., 7., 8., 13. és 14. kerület) lakosai körében szignifikánsan magasabb volt az Euro2020 és más a jövőben esetlegesen rendezendő nemzetközi sportesemények támogatottsága, mint a távolabb eső kerületek lakói körében. A helyszíntől való távolsággal csökkent a támogatók és növekedett az elutasítók aránya a helyi lakosok körében. Míg a belső kerületek lakosságának több mint fele támogatta a nemzetközi sportesemények szervezését, 15 kilométernél távolabbra fekvő kerületek (17., 18., 22., 23. kerület) lakosainak csak negyede vélekedett pozitívan, illetve közel fele negatív véleményt fogalmazott meg.

A sporthoz fűződő viszony – aktív sportolás, sportfogyasztási szokások (sporttartalmak fogyaszt-

tása, sportesemények megtekintése) – vizsgálata során azt találtuk, hogy a sportoló budapestiek és a sporttartalmakat rendszeresen fogyasztók sportesemények tekintetében szignifikánsan támogatóbbak, mint a nem sportolók, vagy a sportot nem követők. A sportoló fővárosiak 60%-a, míg a sportot heti szinten követők közel 70%-a támogatja a labdarúgó esemény rendezését vagy hasonló nemzetközi sportesemények szervezését a fővárosban. Ezzel szemben a sportot nem követők több mint fele elutasító és csak közel egy ötödük volt támogató (2. táblázat).

A többváltozós logisztikus regresszió-modell szignifikáns ($p < 0,001$) volt, valamint a bevont hét magyarázó változó közül a támogatási szándék alakulására öt tényező önálló befolyásoló hatással bírt. A 3. táblázatban látható demográfiai, szocio-kulturális és sportfogyasztási tényezők, a budapesti rendezésű nemzetközi sporteseményekre vonatkozó támogatottság alakulásának 34,3%-át magyarázzák (Nagelkerke R-négyzet) a fővárosi felnőtt lakosság körében ($R^2 = 0,343$, $p < 0,001$). A változókat a modellbe kerülésük sorrendje alapján szerepeltettük a táblázatban. A sportrendezvények szervezését támogató lakossági szándékot legerősebb hatással a passzív sportfogyasztás befolyásolja, amelyet a magyarázó erő sorrendjében a lakóhely távolsága, az életkor, a nem és a sportolás tényezői követnek. Az iskolai végzettség és a foglalkozás típusa viszont nem befolyásolja önálló szignifikáns hatással a támogatottsági szándék alakulását (3. táblázat).

Az önálló szignifikáns hatással bíró változókat külön-külön is vizsgáltuk. A passzív sportfogyasztás esetében, a sport iránt nem érdeklődőkhöz képest a heti rendszerességgel sport iránt érdeklődők között több mint hét és félszer, a havonta néhány-szor sporttartalmakat fogyasztók között pedig több mint négyszer nagyobb eséllyel találhatunk sporteseményeket támogatókat, mint a referenciacsoportokban. De az évente csak néhány alkalommal sporttartalmat fogyasztók csoportjában is kétszer nagyobb eséllyel található nemzetközi sportesemények szervezését támogató, mint a sport iránt nem érdeklődők között.

A lakóhely és az esemény helyszíne közötti távolság szerint a Puskás Arénához közelebb fekvő kerületekben élők között szignifikánsan magasabb a támogatók aránya, mint a referenciaként használt 15 kilométernél messzebb eső kerületekben lakók között. A helyszín közvetlen közelében lévő (belső-pesti) kerületek lakosai között 2,6-szor, az 5-10 kilométer távolságra fekvő kerületek lakossága esetében pedig 2,2-szer nagyobb eséllyel találunk nem-

3. táblázat. A logisztikus regresszió eredményei a helyi lakosok támogató hozzáállása és a szocio-demográfiai változók között

Table. 3. Results of logistic regression between local residents' supportive attitudes and socio-demographic variables

Változók	Változó kategóriái	B	SE B	Exp(B)	R ²	p - érték
Sportfogyasztási szokások					0,275	0,001
referencia = nem sportfogyasztó	hetente többször	2,019	0,224	7,529		0,001
	havonta legalább egyszer	1,411	0,248	4,099		0,001
	évente legalább egyszer	0,740	0,291	2,095		0,011
	ritkábban mint évente	0,057	0,431	1,058		0,896
Lakóhely távolsága					0,024	0,001
referencia = > 15 km-nél távolabb	<5 km (5., 6., 7., 8., 13., 14., kerület)	0,974	0,266	2,648		0,001
(17., 18., 22., 23. kerület)	5,1-10 km (1., 4., 9., 10., 15., 16., 19. kerület)	0,777	0,260	2,175		0,003
	10,1-15 km (12., 2., 3., 11., 20., 21., kerület)	0,382	0,254	1,466		0,133
Sportolás					0,010	0,001
referencia = nem sportol	sportol	0,587	0,179	1,798		0,001
Életkor					0,019	0,003
referencia = legidősebb korosztály (69-85 év)	18-34 év	0,924	0,282	2,520		0,001
	35-51 év	0,676	0,269	1,966		0,012
	52-68 év	0,919	0,268	2,507		0,001
Nem					0,015	0,001
referencia = nő	férfi	0,563	0,162	1,756		0,001

zetközi sportesemények szervezését támogatót, mint a külső kerületekben élők csoportjában.

A sportolók között 80%-kal, a férfiak között pedig 76%-kal nagyobb eséllyel találhatunk támogatót, mint a referenciaként használt nem sportolók és nők csoportjai között.

A legidősebb életkori csoportban vannak jelen a legkisebb eséllyel a sportesemények rendezését támogatók, amely korosztályhoz képest a 18-35 és az 51-69 évesek korosztályaiban két és félszer, a 36-50 évesek között pedig kétszeres az esélyhányados értéke.

Megbeszélés és következtetések

Jelen vizsgálatunk kiemelt céljai közé tartozott megismerni milyen mértékű társadalmi támogatottság jellemezte az Euro2020 rendezvényt, illetve mennyire jellemző a támogató hozzáállás a fővárosi rendezésű, jövőbeni nemzetközi sporteseményekkel kapcsolatban. A tanulmány fő hozzájárulása, hogy a korábbi hazai kutatásokat kiterjesztette azzal, hogy a helyi lakosok társadalmi támogatását vizsgálta a legtöbb hazai rendezésű nemzetközi sporteseménynek otthont adó helyszín, Budapest lakosainak reprezentatív mintáján.

Budapest felnőtt lakosságának közel fele (45-47,4%) támogatóan nyilatkozott az Euro2020 ren-

dezvény és hasonló világesemények fővárosi szervezésével kapcsolatban. A labdarúgó Európa-bajnokság mérkőzéseinek megrendezését a lakosság 30%-a utasította el, míg a hasonló sportesemények jövőbeni rendezését 28%-uk, ugyanakkor több mint 50%-kal magasabb az Euro2020 és más hazai rendezésű kontinentális és világesemények szervezését támogatók aránya Budapesten, mint az elutasítóké. A hasonló témájú nemzetközi vizsgálatok eredményeivel összehasonlítva, a budapesti lakosok körében tapasztalt támogatói hozzáállás mértéke, az alacsonyabbak közé tartozik a korábban vizsgált sportesemények között. A labdarúgó világbajnokságokhoz képest (Al-Emadi és mtsai, 2017; Kaplanidou és mtsai, 2013) jelentős mértékben marad el a budapesti lakosság támogatási szintje. Más típusú nemzetközi sportesemények tekintetében, néhányuknál számottevően (2012-es londoni olimpia), míg másoknál (2018-as pyeong-changi téli olimpia) csak minimálisan, de magasabb társadalmi támogatottságot mértek (Kim és Kaplanidou, 2019; Prayag és mtsai, 2013), mint a budapesti lakosok körében. Az Euro2020 támogatottságánál a Szocsiban rendezett téli olimpia (Vetitnev és Bobina, 2017) esetében alacsonyabb elköteleződést tapasztaltak. A labdarúgó Európa-bajnoksághoz hasonlóan a pandémia által szintén jelentősen érintett és elhalasztott világeseménynek (Ludvigsen

és Hayton, 2022) a 2020-as tokiói nyári olimpiának a támogatottsága (Taks és mtsai, 2020) viszont elmaradt az Euro2020 budapesti mérkőzésektől. Az említett kutatások ugyan hasonló módszertant követve vizsgálták az események társadalmi támogatottságát, viszont az említett kutatások többsége nem reprezentatív mintán, és nem közvetlenül az esemény megkezdése előtt tette fel a kérdéseket a fogadó város lakosainak. A sportesemények észlelt hatásait, így az események támogatását is számos mikrokörnyezeti tényező és a fogadó városok eltérő társadalmi-gazdasági kontextusai, valamint a kutatások adatfelvételeinek időpontjai befolyásolhatják (Helsen és mtsai, 2022; Polcsik és Perényi, 2022). Ezért a korábban vizsgált sportesemények kontextusát figyelembe kell venni az eredmények összehasonlításakor. Természetesen a szervezőknek, illetve a támogató szerepben fellépő helyi és központi politika képviselőinek kell mérlegelni, hogy mekkora kockázatot vagy lehetőséget jelent a támogatottság különböző szintje, amelyhez kapcsolódó döntéshozatal erősen függ a helyi társadalmi és politikai sajátosságoktól.

A sportrendezvényekhez kapcsolódó támogatottság társadalmi megoszlásában egyértelmű mintázatot mutat a budapesti felnőtt lakosság körében. Szignifikánsan magasabb támogatottsági hajlandóság jellemző a férfiakra, a fiatalabb korosztályokra, a felsőfokú végzettségűekre, a vállalkozókra és a tanulóakra, valamint a helyszín közelében élőkre. Korábbi kutatások eredményei visszaigazolódtak (Perényi, 2010), miszerint a sporthoz való kapcsolat, a sportolói múlt, illetve az aktív életmód meghatározó a sportesemények budapesti rendezésének megítélésében, hiszen a rendszeresen sportolók és a sporttartalmakat passzívan fogyasztók egyértelműen támogatják a sportesemények szervezését.

A regresszió-modell szerint a hazai rendezésű nemzetközi sportesemények társadalmi támogatottságát legerősebben a sportfogyasztási szokások tényezője befolyásolja. A legalább heti rendszerességgel sport-tartalmakat passzívan fogyasztók között több mint hét és félszer nagyobb eséllyel fordul elő a rendezvényt támogató, mint a sport iránt nem érdeklődők között.

A sportolásban történő aktív részvétel is jelentősen befolyásolja a lakossági támogatás alakulását. Eredményeink összhangban vannak Kim és Kaplanidou (2019) megállapításaival, akik szerint a sport iránti érdeklődés, a sportban való részvétel, valamint a fizikai aktivitás pozitív indikátorai az esemény támogatásának.

Balduck és munkatársai (2011) a Tour de France kerékpárverseny kapcsán azt tapasztalták, hogy az életkor emelkedésével csökken a társadalmi támogatás mértéke. Kutatásunkban a támogatottságra vonatkozóan szignifikáns volt az életkor szerepe, amely alapján a budapestiek között is a legidősebbek korcsoportja volt a leginkább elutasító a sportrendezvények szervezésével kapcsolatban.

A különböző iskolai végzettségű csoportok esetében is szignifikáns különbségek azonosíthatók; míg a felsőfokú végzettséggel rendelkezők nagyszámúan fele, addig az alacsony végzettségűek csak közel 40%-a támogatja a különböző sportesemények budapesti szervezését. Eredményünk ellentétes Balduck és munkatársai (2011) és Máté (2022) eredményeivel, kutatásaik szerint a magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők kevésbé támogatják a sportesemények jövőbeni rendezését.

A nemek szerinti eltérések kapcsán kiemelendő, hogy a férfiak között a nőkhöz képest jóval nagyobb eséllyel fordulnak elő sporteseményeket támogatók, mely eredmény hasonló Scheu és Preuss (2018) kutatásának eredményéhez.

Mindemellett szignifikánsan csökkenő támogatottságot mutat a lakóhely és az esemény helyszíne közötti távolság növekedése. A nemzetközi szakirodalomban eddig csak néhány esetben vizsgálták a helyszín és a lakóhely közötti távolság kapcsolatát a sportesemények társadalmi támogatottságával (Cegielski és Mules, 2002) és az észlelt hatásaival (Mackellar, 2013) kapcsolatban. Cegielski és Mules (2002) a V8 Supercars túraautó-bajnokság közelében élők esetében kellemetlenségeket és alacsonyabb támogatottsági hajlandóságot azonosított. Vizsgálatunk további kiemelt kutatási iránya lesz feltárni és megérteni azokat az oksági viszonyokat, amelyek a lakóhely és a rendezvény helyszíne közötti távolság általunk tapasztalt összefüggését magyarázzák.

Az eredmények alapján a hazai rendezésű nemzetközi sportesemények szervezése kapcsán megfontolandó hangsúlyosabban megszólítani az esemény helyszínétől távolabb élőket, a nőket és az idősebb korosztályokat, esetleg a sportba kevésbé bevonódott csoportokat is, akár családi, iskolai, munkahelyi vagy sportegyesületi vonatkozásokon keresztül. A sportesemények lehetséges pozitív hatásaihoz és a feltételezett negatívumokhoz kapcsolódó információkat célszerű a marketing koncepciók részeként hasznosítani a fenti csoportok elérése és támogatásuk megnyerése érdekében.

Köszönetnyilvánítás

A kutatás a Magyar Testnevelési és Sporttudományi Egyetem Sporttudományok Doktori Iskola támogatásával készült.

Felhasznált irodalom

- Al-Emadi, A., Kaplanidou, K., Diop, A., Sagas, M., Le, K.T., Al-Ali Mustafa, S. (2017): 2022 Qatar World Cup: Impact perceptions among Qatar residents. *Journal of Travel Research*, **56**: 5. 678-694.
- Bakhsh, J. (2022): Understanding Residents' Social Return on Investment from Hosting a Major Sport Event: The Case of the 2010 Vancouver Olympic Winter Games. Doctoral dissertation, University of Ottawa.
- Bakhsh, J.T., Lachance, E.L., Thompson, A., Parent, M.M. (2021): Outcomes of the sport event volunteer experience: Examining demonstration effects on first-time and returning volunteers. *International Journal of Event and Festival Management*, **12**: 2. 168-183.
- Bakhsh, J.T., Potwarka, L.R., Snelgrove, R. (2020): Are "youth days" effective at motivating new sport participation? Evidence from a pre-post event research design", *International Journal of Event and Festival Management*, **11**: 1. 89-104.
- Balduck, A.L., Maes, M., Buelens, M. (2011): The social impact of the Tour de France: Comparisons of residents' pre-and post-event perceptions. *European Sport Management Quarterly*, **11**: 2. 91-113.
- Cegielski, M., Mules, T. (2002): Aspects of Residents' Perceptions of the GMC 400 Canberra's V8 Supercar Race. *Current Issues in Tourism*, **5**: 1. 54-70.
- Chalip, L. (2006): Towards social leverage of sport events. *Journal of sport & tourism*, **11**: 2. 109-127.
- Chen, K.C., Gursoy, D., Lau, K.L.K. (2018): Longitudinal impacts of a recurring sport event on local residents with different level of event involvement. *Tourism Management Perspectives*, **28**: 228-238.
- Emődy, B., Polcsik, B. (2021): Consumption related economic impact of 2019 ICF World Kayak-Canoe Speed Championships. *Sport- és Egészségtudományi Füzetek*, **5**: 4. 60-80.
- Garamvölgyi, B., Dóczy, T. (2021): Sport as a tool for public diplomacy in Hungary. *Physical Culture and Sport*, **90**: 1. 39-49.
- Gursoy, D., Kendall, K.W. (2006): Hosting mega events: Modeling locals' support. *Annals of Tourism Research*, **33**: 3. 603-623.
- Hallmann, K., Zehrer, A., Rietz, J. (2021): Sport events as experiences capes: the spectator's perspective, *International Journal of Sports Marketing and Sponsorship*, **22**: 4. 764-779.
- Helsen, K., Taks, M., Scheerder, J. (2022): Involvement, Social Impact Experiences, and Event Support of Host Residents Before, during, and after the 2021 UCI Road World Championships. *Sustainability*, **14**: 15. 9509.
- Hiller, H.H., Wanner, R.A. (2018): Public opinion in Olympic cities: From bidding to retrospection. *Urban Affairs Review*, **54**: 5. 962-993.
- Kaplanidou, K., Karadakis, K., Gibson, H., Thapa, B., Walker, M., Geldenhuys, S., Coetzee, W. (2013): Quality of life, event impacts, and mega-event support among South African residents before and after the 2010 FIFA World Cup. *Journal of Travel Research*, **52**: 5. 631-645.
- Kim, C., Kaplanidou, K. (2019): The effect of sport involvement on support for mega sport events: Why does it matter. *Sustainability*, **11**: 20. 5687.
- Kim, E. (2018). A systematic review of motivation of sport event volunteers. *World Leisure Journal*, **60**: 4. 306-329.
- Kim, H.J., Gursoy, D., Lee, S.B. (2006): The impact of the 2002 World Cup on South Korea: Comparisons of pre-and post-games. *Tourism Management*, **27**: 1. 86-96.
- Laczkó T., Stocker M. (2018): 2018. évi hazai rendezésű nemzetközi sportrendezvények gazdasági és turisztikai hatásainak vizsgálata. In: Szabó T., Bánhidi M., Szóts G. (szerk): *A sportturizmus gazdasági és társadalmi kérdései Magyarországon*. Magyar Sporttudományi Társaság, Budapest, 37-75.
- Ludvigsen, J.A., Hayton, J.W. (2022): Toward COVID-19 secure events: Considerations for organizing the safe resumption of major sporting events. *Managing Sport and Leisure*, **27**: 1-2. 135-145.
- Ludvigsen, J.A., Rookwood, J., Parnell, D. (2022): The sport mega-events of the 2020s: governance, impacts and controversies. *Sport in Society*, **25**: 4. 705-711.
- Mackellar, J. (2013): World Rally Championship 2009: Assessing the community impacts on a rural town in Australia. *Sport in Society*, **16**: 9. 1149-1163.
- Mao, L.L., Huang, H. (2016): Social impact of formula one Chinese Grand Prix: A comparison of local residents' perceptions based on the intrinsic dimension. *Sport Management Review*, **19**: 3. 306-318.

- Máté T. (2019): Nemzetközi sportrendezvények a szervező város és a lakosai szemszögéből: A Gyulai István Memorial Atlétikai Magyar Nagydíj 2017 – Székesfehérvár pilotkutatás *Magyar Sporttudományi Szemle*, **78**: 110-119.
- Máté T. (2022): Bevonódás és értékelés: Egy nemzetközi sportrendezvény, a Győri Európai Ifjúsági Olimpiai Fesztivál (EYOF) a lakosság szemszögéből. *Vezetéstudomány*, **53**: 6. 65-81.
- Mezei, T., Polcsik, B., Perényi, Sz. (2021): Motivations for community service and sports volunteering at sporting events. *Sport- és Egészségtudományi Füzetek*, **5**: 3. 56-71.
- Oshimi, D., Harada, M., Fukuhara, T. (2016): Residents' perceptions on the social impacts of an international sport event: Applying panel data design and a moderating variable. In *Journal of Convention & Event Tourism*, **17**: 4. 294-317.
- Paár D., Laczkó T. (2018): 2018. évi hazai rendezésű nemzetközi sportesemények sportszakmai, sportpolitikai és sporttechnológiai hatásainak vizsgálata. In: Szabó T., Bánhidi M., Szóts G. (szerk): *A sportturizmus gazdasági és társadalmi kérdései Magyarországon*. Magyar Sporttudományi Társaság, Budapest, 101-126.
- Parra-Camacho, D., Alguacil, M., Calabuig-Moreno, F. (2020): Perception of the fair social distribution of benefits and costs of a sports event: An analysis of the mediating effect between perceived impacts and future intentions. *Sustainability*, **12**: 11. 4413.
- Perényi, Sz. (2010): On the fields, in the stands, in front of the TV-value orientation of youth based on participation in, and consumption of sports. *European Journal for Sport and Society*, **7**: 1. 41-51.
- Perényi Sz. (2018): Önkéntes program a FINA világbajnokságon: társadalomtudományi elméletek szerepe a tervezésben és eredményei a lebonyolításában. *Magyar Sporttudományi Szemle*, **75**: 74-75.
- Polcsik B., Perényi Sz. (2020): A sportesemények társadalmi hatásainak mérése a szervező város lakosságának körében – nemzetközi kitekintés. *Magyar Sporttudományi Szemle*, **84**: 42-52.
- Polcsik, B., Perényi, Sz. (2022): Residents' perceptions of sporting events: a review of the literature. *Sport in Society*, **25**: 4. 748-767.
- Polcsik B., Laczkó T., Perényi Sz. (2022a): A budapesti lakosok percepciói az Euro2020 várt hatásairól. *Magyar Sporttudományi Szemle*, **97**: 36-45.
- Polcsik, B., Laczkó, T., Perényi, Sz. (2022b): Euro2020 Held during the COVID-19 Period: Budapest Residents' Perceptions. *Sustainability*, **14**: 18. 11601.
- Prayag, G., Hosany, S., Nunkoo, R., Alders, T. (2013): London residents' support for the 2012 Olympic Games: the mediating effect of overall attitude. *Tourism Management*, **36**: 629-640.
- Scheu, A., Preuss, H. (2018): Residents' perceptions of mega sport event legacies and impacts. *German Journal of Exercise and Sport Research*, **48**: 3. 376-386.
- Scheu, A., Preuss, H., Könecke, T. (2021): The legacy of the Olympic Games: A review. *Journal of Global Sport Management*, **6**: 3. 212-233.
- Schnitzer, M., Haizinger, L. (2019): Does the Olympic Agenda 2020 have the power to create a new Olympic heritage? An analysis for the 2026 Winter Olympic Games bid. *Sustainability*, **11**: 2. 442.
- Schnitzer, M., Walde, J., Scheiber, S., Nagiller, R., Tappeiner, G. (2019): Does the young residents' experience with the Youth Olympic Games influence the support for staging the Olympic Games? *Tourism Management Perspectives*, **30**: 220-231.
- Stocker M., Szabó T. (2017): A hazai sportirányítás szerepe és tevékenysége a kiemelt hazai sportesemények esetében. In: Szmodis M., Szóts G. (szerk): *A Sportirányítás gazdasági kérdései – 2017*. Magyar Sporttudományi Társaság, Budapest, 56-77.
- Taks, M., Oshimi, D., Agha, N. (2020): Other-versus self-referenced social impacts of events: Validating a new scale. *Sustainability*, **12**: 24. 10281.
- Vetítnev, A.M., Bobina, N. (2017): Residents' perceptions of the 2014 Sochi Olympic Games. *Leisure Studies*, **36**: 1. 108-118.
- Vico, R.P., Uvinha, R.R., Gustavo, N. (2019): Sports mega-events in the perception of the local community: the case of Itaquera region in São Paulo at the 2014 FIFA World Cup Brazil. *Soccer & Society*, **20**: 6. 810-823.
- Wodniak, K. (2021): Social leverage of sporting mega-events and co-production. The case study of Orlik facilities in Poland after EURO 2012. *International Journal of Sport Policy and Politics*, **13**: 1. 85-104.